

Statsråden

Energi- og miljøkomiteen Stortinget
Postboks 1700 Sentrum
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

25/1757-

2. mai 2025

Svar vedrørende Dokument 8:249 S (2024-2025) om mer effektiv skadefelling av rovvilt

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen 24. april 2025 der det bes om vurdering av Dokument 8:249 (2024-2025) fra stortingsrepresentantene Heidi Greni, Sandra Borch, Marit Arnstad, Per Olav Tyldum og Siv Mossleth om mer effektiv skadefelling av rovvilt.

Innledningsvis vil jeg understreke viktigheten av å ha et godt system med høy beredskap og rask responstid når akutte skadesituasjoner oppstår. I tillegg må vi ha operative fellingslag som er godt kurset og har fortløpende tilgang på profesjonell veiledning om tilnærming og metodebruk ved krevende fellingsoppdrag. Det brukes betydelige ressurser på å legge til rette for og å gjennomføre skadefellinger. I sum mener jeg vi i dag har en meget effektiv skadefelling av rovvilt, og samtidig har forvaltningsmyndighetene kontinuerlig stor oppmerksomhet på å sikre god oppfølging på dette området.

Ser vi på tallene for tap av sau og lam gjenspeiler dette en positiv utvikling i rovviltforvaltningen over tid. Går vi tilbake til 2007, ble det totalt erstattet om lag 40 000 sau og lam som tapt til rovvilt på landsbasis, mens tilsvarende tall de senere år har vært om lag 17 000 dyr. Dette betyr at om lag 0,85 prosent av sau/lam som blir sluppet på utmarksbeite blir tapt til rovvilt, eller om lag 17 prosent av sau/lam som totalt blir meldt tapt på beite. Det er fremdeles enkeltbrukere som blir hardt rammet i det enkelte år. Samtidig er det viktig å ha med seg at utviklingen i et større bilde er positiv.

Når det gjelder reindrift, har vi ikke sett den samme reduksjonen i tap av tamrein til rovvilt. Sammenlignet med sau er det også langt større avstand mellom det reineiere omsøker som tapt til rovvilt og hva myndighetene erstatter. Regjeringen har i denne forbindelse lagt frem et større antall rovvilttiltak i *Tiltakspakken for reindrift og energi* som ble lagt fram i desember 2023, og blant disse inngår blant annet større utredninger av situasjonen i særlig tapsutsatte

områder. Alle tiltak konsulteres med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund, og jeg har tro på at arbeidet med tiltakspakken vil bedre situasjonen for reindrifta.

Under følger en nærmere vurdering knyttet til de syv konkrete forslagene.

- 1. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre regelverket for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingslagene kan ta i bruk de samme metodene som brukes av Statens naturoppsyn, for eksempel, løs, på drevet halsende hund.*

Mer effektiv skadefelling av rovvilt ved akutte skadesituasjoner er et kontinuerlig arbeid, og det har vært stor oppmerksomhet knyttet til dette over tid. Det tilbys og gjennomføres kursing til kommunale fellingslag, det arbeides mye med trening av hunder, Statens naturoppsyn har i samarbeid med erfarne kommunale fellingsledere utviklet en veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag og Statens naturoppsyn er betydelig styrket blant annet for å kunne bistå kommunale fellingslag med råd og veiledning. I mange tilfeller resulterer dette i dag i raske fellinger av skadegjørende individ, men det vil alltid være slik at fellingsoppdrag av enkeltindivider med stor vandringskapasitet på barmark er svært krevende.

Statens naturoppsyn er et profesjonelt fellingslag med særskilt kompetanse på en rekke områder, som håndtering og bruk av bedøvelsesmidler og bruk av helikopter. Dette er eksempler på svært risikofylte oppdrag som stiller strenge krav til kompetanse, trening og HMS, og derfor oppdrag som kun kan utføres av spesialtrent personell i Statens naturoppsyn. Jeg vurderer det ikke som aktuelt å åpne for at alle kommunale fellingslag skal kunne benytte seg av slike metoder på linje med Statens naturoppsyn.

Når det gjelder bruk av metoder og virkemidler mer generelt er det slik at dette i utgangspunktet er forbudt ved jakt og felling. Det er ulike grunner til dette, slik som at det kan ha negative effekter knyttet til allmenn risiko, etikk og dyrevelferd eller påvirkning på annen natur eller beitedyr. Kommunale fellingslag kan imidlertid søke om dispensasjon for bruk av metoder og virkemidler som i utgangspunktet ikke er tillatt dersom de mener det kan effektivisere gjennomføringen av et konkret fellingsoppdrag. Eventuelle dispensasjoner må imidlertid vurderes konkret av myndighetene fra sak til sak ut fra både potensielle negative og positive effekter knyttet til de enkelte virkemidlene i en gitt situasjon. Jeg mener det er viktig å opprettholde et skille der slike vurderinger skal gjøres av statlige forvaltningsmyndigheter, og at det ikke blir opp til den som får tillatelse til skadefelling fritt å velge metoder og virkemidler.

Jeg mener dagens regelverk, der kommunale fellingslag kan søke om dispensasjoner for bruk av virkemidler som i utgangspunktet ikke er tillatt, samt at de i krevende oppdrag kan be Statens naturoppsyn om råd og bistand, er mest hensiktsmessig, og ser ikke at det er behov for å endre regelverket på dette området.

2. *Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre regelverket for skadefelling av stort rovvilt, slik at fellingstillatelser gis raskere, med lengre varighet, og for et utvidet geografisk område.*

Innledningsvis vil jeg vise til at dagens regelverk åpner for rask behandling av fellingstillatelser, og at tillatelser kan ha lang varighet og stort geografisk virkeområde.

Oppstår akutte skadesituasjoner på beitedyr grunnet rovvilt skal forvaltningen reagere raskt. Derfor har Klima- og miljødepartementet pålagt underliggende rovviltmyndigheter en maksimal saksbehandlingstid på tre dager ved slike hendelser. I praksis behandles imidlertid de fleste søknader langt raskere enn dette, og ofte gis svar på søknad muntlig innen minutter eller få timer. Hvor streng saksbehandlingsfrist det kan instrueres om, må imidlertid veies opp mot at saksbehandlingen skal skje forsvarlig og kunne stå seg rettslig. Jeg kan orientere om at jeg har gitt Miljødirektoratet et oppdrag om å vurdere nærmere om denne tidsfristen på tre dager kan innkortes ytterligere uten at dette går på bekostning av en forsvarlig saksbehandling.

Når det gjelder varigheten og områdeavgrensingen i tillatelser til skadefelling vil dette kunne variere avhengig av situasjonen. Skadefelling for å avverge akutte skadesituasjoner skal være rettet mot skadegjørende individ, og størrelsen på fellingsområdet og tillatelsens varighet må vurderes i lys av dette. I praksis er det normalt fortløpende kontakt mellom myndighetene og kommunale fellingslag i slike situasjoner, og dersom en skadesituasjon utvikler seg geografisk blir da ofte tillatelsen forlenget og geografisk utvidet. Dette mener jeg er en hensiktsmessig måte som sikrer mest mulig presise uttak rettet mot skadegjørende rovdyrindivid.

3. *Stortinget ber regjeringen fremme forslag om egnede virkemidler som gjør skadefelling av rovvilt mer effektiv.*

Som beskrevet under punkt 1 er dette en kontinuerlig oppgave det er arbeidet med over tid. Blant annet er det utarbeidet en veileder for gjennomføring av fellingsoppdrag som tar for seg alt fra organisering og planlegging til metoder for effektiv gjennomføring av konkrete fellingsforsøk. Fellingsveilederen er et dynamisk dokument der det kan innarbeides nye erfaringer fra for eksempel ulike lokale eller regionale prosjekter. Tilsvarende gjelder for videreutvikling av kurstilbudet til kommunale fellingslag. Eksempler på virkemidler som i langt større grad blir benyttet i dag enn tidligere er viltkamera og hunder.

Ulike virkemidler blir regelmessig etterspurt i tilfeller der et kommunalt fellingslag ikke lykkes med raskt uttak av rovdyr, og et vanlig eksempel er bruk av helikopter. Utfordringen er imidlertid at dette, basert på profesjonell erfaring, ikke vil være virkemiddel egnet for verken å kunne lokalisere et rovdyr eller gjennomføre felling på en trygg måte i barmarksesongen.

Jeg vil til dette punktet også vise til at Klima- og miljødepartementet tidligere har utredet dette etter anmodningsvedtak fra Stortinget, jf. behandlingen av Dok 8:86 S (2020-2021) om

effektiv skadefelling. Basert på faglige vurderinger fra Miljødirektoratet la Klima- og miljødepartementet frem vurderingene og videre oppfølging av vedtakene for Stortinget i Prop. 1 S (2023-2024), der blant annet følgende fremgår:

«Dei sentrale punkta gjeld bruk av tekniske hjelpemiddel for raskare oppdaging av skadar og betre varslingsrutinar og vidare arbeid med spesialiserte rovvilthundar. Når det gjeld hund, vil det i samband med revisjonen av viltlova gjerast ei nærmare vurdering av dette. I RNB 2023 vart det også gjeve 10 mill. kroner ekstra for arbeid med effektiv skadefelling i kommunane, til dømes til oppgradering av tekniske hjelpemiddel.»

4. *Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å endre regelverket for skadefelling av stort rovvilt, slik at nye tekniske hjelpemidler kan effektivisere skadefelling. Tekniske hjelpemidler som drone, ATV, helikopter, lys, termiske apparater osv., skal vurderes i den forbindelse.*

Jeg viser her til mine svar under punkt 1 og 3.

5. *Stortinget ber regjeringen innføre stående fellingstillatelse for bjørn og ulv som går inn i beiteprioriterte områder, og i områder med samisk tamreindrift.*

Det er ikke hjemmel innenfor rammen av verken Bernkonvensjonen eller norsk lov å åpne for såkalte stående fellingstillatelser i alle beiteprioriterte områder. Det vises til at artene ulv og brunbjørn er fredet i Norge, og henholdsvis strengt beskyttet og beskyttet under Bernkonvensjonen. Forsettlig dreping er forbudt, og vilkårene for å gjøre unntak fra denne hovedregelen må vurderes konkret i hvert enkelt tilfelle.

Samtidig er gjeldende praksis i dag at terskelen for å tillate uttak av rovdyr i beiteprioriterte områder generelt er lav, og at det ikke er en målsetting med etablering av rovdyr i beiteprioriterte områder. Jeg viser også til min redegjørelse under punkt 2 om at forvaltningsmyndighetene har svært korte tidsfrister for å behandle søknader om skadefelling, og at det nå utredes om det er forsvarlig med en eventuell ytterligere innstrammet tidsfrist.

6. *Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres årlige nasjonale bestandsestimeringer av kongeørnbestanden.*

Stortinget har vedtatt et bestandsmål på 850-1200 hekkende par i Norge, noe som er vurdert å tilsvare en mettet bestand, dvs. så mye kongeørn det er plass til i landet. I dag har vi et femårsintervall på bestandsestimeringen av kongeørnbestanden. I tillegg gjøres det årlige undersøkelser i utvalgte områder for å følge med på utviklingen i ungeproduksjon og voksenoverlevelse hos kongeørn. Rovdata, som ansvarlig for drift av overvåkingsprogrammet for rovvilt, vurderer dagens kongeørnbestand som stabil og innenfor bestandsmålet Stortinget har vedtatt.

Jeg mener dagens overvåking og bestandsestimatet vi får hvert femte år på en god måte ivaretar behovet vi har for å følge med på utviklingen i kongeørnbestanden innenfor rammene av gjeldende politikk og bestandsmål. Samtidig er jeg opptatt av at Rovdata, som uavhengig instans og ansvarlig for overvåkingen av kongeørn, med jevne mellomrom selv vurderer om det er behov for endringer i metodikk. Jeg mener det er viktig å opprettholde et skille der overvåkingen av rovvilt skjer uavhengig av politikk og forvaltning, og at det vil være uklokt om man politisk går inn på faglige vurderinger knyttet til valg av metodikk eller lignende.

7. *Stortinget ber regjeringen endre rovviltforskriften slik at den i situasjoner der det er dokumentert større skadeomfang over flere år i samme område, gir en generell åpning i hele landet for at det tillates felling av kongeørn forut for skade og uten at det foreligger en akutt skadesituasjon, så fremt det foreligger fare for større skade. Slike tillatelser skal kunne knyttes til et bestemt område og tidspunkt uten krav til identifisering av skadegjørende individ.*

Kunnskapen vi har om kongeørnbestanden viser at felling av tilfeldige enkeltindivider av kongeørn ikke vil ha noen tapsreduserende effekt. Bestanden er stor og nye ørner vil raskt ta over territorier som måtte bli ledig, og ikke-etablerte individer beveger seg over store avstander. Av denne grunn er det vurdert ikke å være hjemmel for å tillate uttak av tilfeldige individer.

Uttak av individer som har en mer spesialisert atferd og gjør større skade på beitedyr kan forekomme, og gjeldende regelverk er rettet inn mot felling av slike individer. Dette kravet mener jeg ut fra dagens kunnskap fortsatt må gjelde. Samtidig er det liten tvil om at det er utfordrende å identifisere et skadegjørende individ i praksis, noe som også er en viktig årsak til at det sjelden blir gitt tillatelse til skadefelling. Fra innværende vår har jeg derfor gitt beskjed til Statens naturoppsyn om å gjøre et forsøk på å bistå beitenæringene med slik identifisering i særlig tapsutsatte områder, og eventuell videre oppfølging av dette vil jeg vurdere etter at erfaringene er rapportert til høsten.

Over flere år har myndighetene i tillegg arbeidet for å gjennomføre et prosjekt med mål om mer kunnskap særlig om forholdet mellom kongeørn og tamrein. Gjennomføringen av et slikt prosjekt, i samarbeid med reindriftsnæringen vil være nødvendig for eventuelt å kunne vurdere endringer i regelverket om felling i neste omgang, men det har ikke lyktes å få med reindriftsnæringen på et slikt prosjekt. Som ledd i oppfølgingen av rovvilttiltakene i *Tiltakspakken for reindrift og energi* (desember 2023) vil vi imidlertid på nytt vurdere skadereduserende tiltak både fra kongeørn spesifikt og rovvilt generelt. Jeg har godt håp om at vi gjennom dette arbeidet skal få til et videre samarbeid med reindriftsnæringen også om kunnskapsinnhenting knyttet til kongeørn.

Med hilsen

A.B. Eriksen

Andreas Bjelland Eriksen